

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2021/783**2021 m. balandžio 29 d.****kuriuo nustatoma Aplinkos ir klimato politikos programa (LIFE) ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1293/2013****(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 192 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽²⁾,laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) dėl Sąjungos aplinkos, klimato ir susijusios energetikos teisės aktų bei politikos labai pagerėjo aplinkos būklė. Vis dėlto tebėra didžiulių aplinkos ir klimato iššūkių, ir jeigu į juos nebus reaguojama, tai turės didelių neigiamų padarinių Sąjungai ir jos piliečių gerovei;
- (2) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1293/2013 ⁽⁴⁾ nustatyta 2014–2020 m. laikotarpio Aplinkos ir klimato politikos programa (LIFE) yra paskutinė iš nuo 1992 m. vykdytų Sąjungos programų, kuriomis remiamas aplinkos ir klimato teisės aktų ir politikos prioritetų įgyvendinimas. LIFE buvo teigiamai įvertinta atlikus laikotarpio vidurio vertinimą – ji laikoma veiksminga, efektyvia ir aktualia. Todėl 2014–2020 m. programa LIFE turėtų būti tęsiama, atlikus tam tikrus pakeitimus, nurodytus laikotarpio vidurio vertinime ir vėlesniuose vertinimuose. Atitinkamai Aplinkos ir klimato politikos programa (LIFE) (toliau – programa LIFE) nuo 2021 m. turėtų būti sudaryta septynerių metų laikotarpiui, kad jos trukmė atitiktų Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) 2020/2093 ⁽⁵⁾ nustatytos daugiametės finansinės programos trukmę;
- (3) kad būtų pasiekti Sąjungos tikslai ir siekiniai, nustatyti aplinkos bei klimato sričių ir atitinkamais energetikos srities teisės aktais, politika, planais, visų pirma 2019 m. gruodžio 11 d. Komisijos komunikate dėl Europos žaliojo kurso (toliau – Europos žaliasis kursas) išdėstytais tikslais, ir tarptautiniais įsipareigojimais, programa LIFE turėtų padėti pereiti, laikantis teisingos pertvarkos principo, prie tvarios, žiedinės, energiją efektyviai vartojančios, atsinaujinančiąja energija grindžiamos, neutralaus poveikio klimatui ir klimato kaitos poveikiui atsparios ekonomikos, prie aplinkos, įskaitant orą, vandenį ir dirvožemį, taip pat sveikatos, apsaugos, atkūrimo ir kokybės gerinimo, prie biologinės įvairovės nykimo sustabdymo bei jos didinimo, be kita ko, remiant tinklo „Natura 2000“ įgyvendinimą

⁽¹⁾ OL C 62, 2019 2 15, p. 226.

⁽²⁾ OL C 461, 2018 12 21, p. 156.

⁽³⁾ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2021 m. kovo 16 d. Tarybos pozicija, priimta per pirmąjį svarstymą (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje). 2021 m. balandžio 26 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje).

⁽⁴⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1293/2013 dėl aplinkos ir klimato politikos programos (LIFE) įsteigimo ir kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 614/2007 (OL L 347, 2013 12 20, p. 185).

⁽⁵⁾ 2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa (OL L 433 I, 2020 12 22, p. 11).

bei valdymą ir sprendžiant ekosistemų nykimo problemą – imantis tiesioginių intervencinių priemonių arba remiant tų tikslų integravimą į kitų sričių politiką. Programa LIFE taip pat turėtų būti remiamas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 192 straipsnio 3 dalį priimtų bendrųjų veiksmų programų, pavyzdžiui, 7-osios aplinkosaugos veiksmų programos ⁽⁶⁾, ir galimos vėlesnės Sąjungos aplinkos veiksmų programos įgyvendinimas;

- (4) Sąjunga yra išpareigojusi imtis visapusiškų veiksmų, kad būtų pasiekti Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. darnaus vystymosi tikslai – jais pabrėžiamas esminis gamtos išteklių valdymo, siekiant užtikrinti išteklių ilgalaikį buvimą, ir ekosisteminių paslaugų bei jų abiejų ryšys su žmonių sveikata ir tvariu bei socialiniu požiūriu integraciniu ekonomikos augimu. Atsižvelgiant į tai, programoje LIFE turėtų būti atspindėti solidarumo principai, taip pat ja turėtų būti iš esmės prisidedama ir prie ekonominės plėtros, ir prie socialinės sanglaudos;
- (5) siekiant skatinti darnų vystymąsi, aplinkos ir klimato apsaugos reikalavimai turėtų būti įtraukti apibrėžiant ir įgyvendinant visų sričių Sąjungos politiką ir veiklą. Todėl turėtų būti skatinama sinergija ir papildomumas su kitomis Sąjungos finansavimo programomis, be kita ko, supaprastinant veiklos, kuria papildomi strateginiai integruotieji projektai ir strateginiai gamtos projektai ir remiamas pagal programą LIFE sukurtų sprendimų taikymas ir atkartojimas, finansavimą. Siekiant išvengti dvigubo finansavimo, būtinas koordinavimas. Komisija ir valstybės narės turėtų imtis veiksmų, kad apsaugotų projektų paramos gavėjus nuo administravimo dubliavimosi ir administracinės naštos dėl pareigų teikti ataskaitas pagal skirtingas finansines priemones;
- (6) programa LIFE turėtų būti prisidedama prie darnaus vystymosi ir padedama siekti tikslų ir siekinių, nustatytų Sąjungos aplinkos bei klimato sričių ir atitinkamuose energetikos srities teisės aktuose, strategijose, planuose ir pagal tarptautinius išpareigojimus, visų pirma pagal Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m., Biologinės įvairovės konvenciją ⁽⁷⁾, Paryžiaus susitarimą, priimtą pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją ⁽⁸⁾ (toliau – Paryžiaus susitarimas dėl klimato kaitos), taip pat, be kita ko, Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (UNECE) Konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais ⁽⁹⁾ (toliau – Orhuso konvencija), UNECE Tolimų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvenciją, JT Bazelio konvenciją dėl pavojingų atliekų tarpvalstybinių pervežimų bei jų tvarkymo kontrolės, JT Roterdamo konvenciją dėl sutikimo, apie kurį pranešama iš anksto, procedūros, taikomos tam tikroms pavojingoms cheminėms medžiagoms ir pesticidams tarptautinėje prekyboje, ir JT Stokholmo konvenciją dėl patvariųjų organinių teršalų;
- (7) Sąjunga teikia didelę reikšmę pagal programą LIFE finansuojamų projektų rezultatų ilgalaikiam tvarumui ir gebėjimui tuos rezultatus užtikrinti ir išlaikyti po projektų įgyvendinimo, *inter alia*, tęsiant arba atkartojant arba perduodant rezultatus;
- (8) siekdama laikytis pagal Paryžiaus susitarimą dėl klimato kaitos priimtų išpareigojimų Sąjunga turi tapti tvaria, žiedine, energiją efektyviai vartojančia, atsinaujinančiąja energija grindžiama, neutralaus poveikio klimatui ir klimato kaitos poveikiui atsparia visuomene. Tam savo ruožtu reikia imtis veiksmų, kuriais ypatingas dėmesys būtų skiriamas sektoriams, labiausiai prisidedantiems prie dabartinių išmetamo šiltnamio efekto sukeliančių dujų kiekio ir taršos lygių, būtų skatinamas energijos vartojimo efektyvumas ir atsinaujinančioji energija ir būtų padedama įgyvendinti 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją ir valstybių narių integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, taip pat įgyvendinti Sąjungos ilgalaikę klimato ir energetikos strategiją, vadovaujantis ilgalaikiais Paryžiaus susitarimo dėl klimato kaitos tikslais. Taip pat, siekiant mažinti pažeidžiamumą dėl neigiamo klimato kaitos poveikio, į programą LIFE turėtų būti įtrauktos priemonės, kuriomis padedama įgyvendinti Sąjungos prisitaikymo prie klimato kaitos politiką;

⁽⁶⁾ 2013 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1386/2013/ES dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2020 m. „Gyventi gerai pagal mūsų planetos išgales“ (OL L 354, 2013 12 28, p. 171).

⁽⁷⁾ 1993 m. spalio 25 d. Tarybos sprendimas 93/626/EEB dėl Biologinės įvairovės konvencijos sudarymo (OL L 309, 1993 12 13, p. 1).

⁽⁸⁾ OL L 282, 2016 10 19, p. 4.

⁽⁹⁾ OL L 124, 2005 5 17, p. 4.

- (9) projektais pagal naują programos LIFE paprogramę „Perėjimas prie švarios energijos“ daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama gebėjimų stiprinimui ir žinių, įgūdžių, naujoviškų būdų, metodų ir sprendimų sklaidai, kad būtų pasiekti Sąjungos teisės aktų ir politikos, susijusių su perėjimu prie atsinaujinančiosios energijos ir didesniu energijos vartojimo efektyvumu, tikslai. Šis gebėjimų stiprinimas ir sklaida paprastai yra didelės Sąjungos lygio pridėtinės vertės koordinavimo ir paramos veiksmai, kuriais siekiama panaikinti rinkos kliūtis, trukdančias socioekonominiam perėjimui prie tvarios energijos, ir pagrinde įtraukiant mažus ir vidutinio dydžio subjektus, taip pat įvairius subjektus, įskaitant vietas ir regionų valdžios institucijas, ir ne pelno organizacijas. Tokie veiksmai suteikia daug bendros naudos, pavyzdžiui, sprendžiama energijos nepritekliaus problema, gerinama patalpų oro kokybė, mažinamas vietos teršalų kiekis, nes didinamas energijos vartojimo efektyvumas ir paskirstoma daugiau atsinaujinančiosios energijos, taip pat prisidedama prie teigiamo poveikio vietos ekonomikai ir labiau socialiniu požiūriu integracinio augimo;
- (10) siekiant prisidėti prie klimato kaitos švelninimo ir Sąjungos tarptautinių įsipareigojimų mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro vykdymo, reikia paspartinti energetikos sektoriaus pertvarką. Į naują programos LIFE paprogramę „Perėjimas prie švarios energijos“ turėtų būti integruoti gebėjimų stiprinimo veiksmai, kuriais remiami energijos vartojimo efektyvumas ir atsinaujinančioji energija, iki 2020 m. finansuojami pagal programą „Horizontas 2020“⁽¹⁰⁾, nes tų veiksmų tikslas yra ne finansuoti kompetencijos didinimą ir kurti inovacijas, bet palengvinti jau esamų atsinaujinančiosios energijos ir energijos vartojimo efektyvumo sričių technologijų, kuriomis bus padedama švelninti klimato kaitą, taikymą. Į programą LIFE turėtų būti įtraukti visi suinteresuotieji subjektai ir sektoriai, susiję su perėjimu prie švarios energijos. Tokius gebėjimų stiprinimo veiksmus įtraukus į programą LIFE, atsirastų paprogramių sinergijos galimybių ir apskritai padidėtų Sąjungos finansavimo nuoseklumas. Todėl turėtų būti renkami ir platinami duomenys apie esamų mokslinių tyrimų ir inovacinių sprendimų, įskaitant sprendimus pagal programą „Europos horizontas“, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/695⁽¹¹⁾ (toliau – programa „Europos horizontas“), ir ankstesnes programas, taikymą vykdančias programos LIFE projektus;
- (11) prie Komisijos pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2002⁽¹²⁾, kuria iš dalies pakeista Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES⁽¹³⁾, pridėtame poveikio vertinime nustatyta, kad Sąjungos energetikos tikslams iki 2030 m. pasiekti 2021–2030 m. laikotarpiu kasmet reikės papildomai investuoti 177 mlrd. EUR. Didžiausi atotrūkiai yra susiję su investicijomis į pastatų priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, kad padidėtų energijos vartojimo efektyvumas ir būtų daugiau naudojama nedidelio masto atsinaujinančiųjų energijos išteklių, kai kapitalą reikia nukreipti į itin decentralizuoto pobūdžio projektus. Vienas iš paprogramės „Perėjimas prie švarios energijos“, apimančios energijos vartojimo efektyvumą ir greitą atsinaujinančiosios energijos diegimą, tikslų yra stiprinti tokių projektų plėtojimą ir telkimo gebėjimus, ir tuo taip pat padėti panaudoti Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšas bei skatinti investicijas į atsinaujinančiąją energiją ir energijos vartojimo efektyvumą, taip pat taikant pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/523⁽¹⁴⁾ numatytas finansines priemones;
- (12) programa LIFE yra vienintelė programa, konkrečiai skirta aplinkos ir klimato politikos veiksams, ir todėl ji atlieka itin svarbų vaidmenį remiant Sąjungos teisės aktų ir politikos įgyvendinimą šiose srityse;
- (13) sinergija su programa „Europos horizontas“ turėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos tam, kad programos „Europos horizontas“ strateginio mokslinių tyrimų ir inovacijų planavimo proceso metu būtų nustatyti ir pripažinti mokslinių tyrimų ir inovacijų sričių poreikiai siekiant spręsti aplinkos, klimato ir energetikos uždavinius Sąjungoje. Programa LIFE ir toliau turėtų būti skatinama įgyvendinti Sąjungos aplinkos, klimato sričių ir su jomis susijusią

⁽¹⁰⁾ 2013 m. gruodžio 3 d. Tarybos sprendimas 2013/743/ES dėl specialiosios programos, kuria įgyvendinama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“ (2014–2020 m.), sukūrimo ir kuriuo panaikinami sprendimai 2006/971/EB, 2006/972/EB, 2006/973/EB, 2006/974/EB ir 2006/975/EB (OL L 347, 2013 12 20, p. 965).

⁽¹¹⁾ 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/695, kuriuo sukuriama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“, nustatomos dalyvavimo ir sklaidos taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1290/2013 ir (ES) Nr. 1291/2013 (OL L 170, 2021 5 12, p. 1).

⁽¹²⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2002, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo (OL L 328, 2018 12 21, p. 210).

⁽¹³⁾ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1).

⁽¹⁴⁾ 2021 m. kovo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/523, kuriuo sukuriama programa „InvestEU“ ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/1017 (OL L 107, 2021 3 26, p. 30).

energetikos teisės aktus ir politiką, be kita ko, įsisavinant ir taikant programos „Europos horizontas“ mokslinių tyrimų ir inovacijų rezultatus, ir, jei tai gali padėti spręsti aplinkos, klimato arba energetikos pertvarkos klausimus, padedama juos diegti platesniu mastu. Programos „Europos horizontas“ Europos inovacijų taryba gali remti naujų proveržio idėjų, galinčių atsirasti įgyvendinant programos LIFE projektus, tobulinimą ir komercializavimą. Lygiai taip pat turėtų būti atsižvelgta į sinergiją su apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos inovacijų fondu, įsteigtu pagal Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB ⁽¹⁵⁾;

- (14) veiksmui, kuriam skirtas programos LIFE įnašas, taip pat turėtų būti galima skirti bet kurios kitos Sąjungos programos įnašą, jeigu tik tokiais įnašais nekompensuojamos tos pačios išlaidos. Veiksmai, kuriems skiriamas kaupiamasis finansavimas pagal įvairias Sąjungos programas, turėtų būti tikrinami atliekant tik vieną auditą ir taip, kad jis apimtų visas susijusias Sąjungos programas ir jų atitinkamas taikytinas taisykles;
- (15) 2017 m. vasario 3 d. Komisijos komunikate „ES aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūra. Bendri uždaviniai ir kaip bendrai siekti geresnių rezultatų“ nurodyta, kad reikia didžiulės pažangos, siekiant paspartinti Sąjungos aplinkos *acquis* įgyvendinimą ir sustiprinti aplinkos ir klimato tikslų įtraukimą ir šių aspektų integravimą į kitų sričių politiką. Todėl programa LIFE turėtų būti skatinama spręsti horizontaliuosius, sisteminius uždavinius, taip pat šalinti pagrindines įgyvendinimo trūkumų priežastis, kaip nustatyta aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūroje, ir daryti reikiamą pažangą plėtojant, bandant ir atkartojant naujus metodus; remiant politikos plėtojimą, stebėseną ir peržiūrą; gerinant valdymą aplinkos, klimato kaitos ir susijusiais energetikos pertvarkos klausimais, be kita ko, užtikrinant, kad suinteresuotieji subjektai aktyviau dalyvautų visais lygmenimis, stiprinant gebėjimus, užtikrinant komunikaciją ir didinant informuotumą; telkiant investicijas iš įvairių Sąjungos investicinių programų arba kitų finansinių šaltinių, taip pat remiant veiksmus, kuriais siekiama įveikti įvairias pagrindinių planų, reikalaujamų aplinkos teisės aktais, veiksmingo įgyvendinimo kliūtis;
- (16) siekiant sustabdyti biologinės įvairovės ir ekosistemų nykimą, be kita ko, jūrų ekosistemose, taip pat nukreipti šiuos procesus priešinga linkme, reikia remti atitinkamų Sąjungos teisės aktų ir politikos, įskaitant 2020 m. gegužės 20 d. Komisijos komunikatą dėl ES biologinės įvairovės strategijos 2030 m. „Gamtos grąžinimas į mūsų gyvenimus“, Tarybos direktyvą 92/43/EEB ⁽¹⁶⁾, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/147/EB ⁽¹⁷⁾ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1143/2014 ⁽¹⁸⁾, plėtojimą, įgyvendinimą, vykdymo užtikrinimą ir vertinimą, visų pirma kaupiant žinių bazę, reikalingą politikai plėtoti ir įgyvendinti, taip pat plėtojant, bandant, demonstruojant ir taikant geriausių praktiką ir sprendimus, tokius kaip veiksmingas valdymas, nedideliu mastu arba specialiai pritaikant juos vietas, regioninėms arba nacionalinėms aplinkybėms, įskaitant prioritetinių veiksmų programų, priimtų Direktyvos 92/43/EEB pagrindu, įgyvendinimo integruotus metodus. Šis reglamentas turėtų padėti į Sąjungos politiką integruoti biologinės įvairovės veiksmus ir pasiekti bendrą plataus užmojo tikslą: 2024 m. – 7,5 % metinių išlaidų pagal daugiametę finansinę programą, o 2026 m. ir 2027 m. – 10 % metinių išlaidų pagal daugiametę finansinę programą skirti biologinės įvairovės tikslams, kartu atsižvelgiant į esamus klimato ir biologinės įvairovės tikslų sutapimus.

Sąjunga ir valstybės narės turėtų stebėti su biologine įvairove susijusias savo išlaidas, kad įvykdytų savo pareigas teikti ataskaitas pagal Biologinės įvairovės konvenciją. Taip pat turėtų būti laikomasi kituose atitinkamuose Sąjungos teisės aktuose numatytų stebėjimo reikalavimų. Su biologine įvairove susijusios išlaidos turėtų būti stebimos laikantis veiksmingos, skaidrios ir išsamios metodikos, kurią turi nustatyti Komisija, bendradarbiaudama su Europos Parlamentu ir Taryba, kaip nurodyta 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos

⁽¹⁵⁾ 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, 2003 10 25, p. 32).

⁽¹⁶⁾ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7).

⁽¹⁷⁾ 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 20, 2010 1 26, p. 7).

⁽¹⁸⁾ 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1143/2014 dėl invazinių svetimų rūšių introdukcijos ir plitimo prevencijos ir valdymo (OL L 317, 2014 11 4, p. 35).

Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstituciniame susitarime dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo, taip pat dėl naujų nuosavų išteklių, įskaitant veiksmų gaires dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo ⁽¹⁹⁾;

- (17) iš pastarojo meto vertinimų, įskaitant ES biologinės įvairovės strategijos iki 2020 m. laikotarpio vidurio peržiūrą ir gamtos teisės aktų tinkamumo patikrą, matyti, kad viena pagrindinių Sąjungos gamtos teisės aktų ir biologinės įvairovės strategijos nepakankamo įgyvendinimo priežasčių yra nepakankamas finansavimas.

Pagrindinėmis Sąjungos finansavimo priemonėmis, įskaitant Europos regioninės plėtros fondą, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1301/2013 ⁽²⁰⁾ (toliau – Europos regioninės plėtros fondas), ir Sanglaudos fondą, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1300/2013 ⁽²¹⁾ (toliau – Sanglaudos fondas), Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1305/2013 ⁽²²⁾ (toliau – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai), ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondą, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu dėl Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo, kuriuo panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 508/2014 (toliau – Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondas), papildomumo pagrindu būtų galima svariai prisidėti tenkinant šiuos poreikius. Programa LIFE tokio integravimo veiksmingumas galėtų būti toliau didinamas įgyvendinant strateginius gamtos projektus, skirtus skatinti Sąjungos gamtos ir biologinės įvairovės teisės aktų ir politikos įgyvendinimą, įskaitant pagal Direktyvą 92/43/EEB priimtose prioritetinių veiksmų programose nustatytus veiksmus. Strateginiais gamtos projektais turėtų būti remiamos valstybių narių veiksmų programos, kuriomis siekiama atitinkamus gamtos ir biologinės įvairovės tikslus integruoti į kitų sričių politiką ir kitas finansavimo programas, taip užtikrinant, kad šių rūšių politikai įgyvendinti būtų sutelkta reikiamų lėšų.

Valstybėms narėms savo bendros žemės ūkio politikos strateginiame plane turėtų būti leidžiama nuspręsti tam tikrą Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai asignavimų dalį panaudoti siekiant pritraukti paramą veiksams, kuriais papildomi šiame reglamente apibrėžti strateginiai gamtos projektai;

- (18) siekiant skatinti žiedinę ekonomiką ir efektyvų išteklių naudojimą turi keistis būdai, kaip projektuojamos, gaminamos, vartojamos, taisomos, pakartotinai naudojamos, perdirbamos ir šalinamos medžiagos ir produktai, įskaitant plastiką, ir pagrindinis dėmesys turi būti skiriamas visam produktų gyvavimo ciklui. Programa LIFE turėtų būti padedama pereiti prie žiedinės ekonomikos modelio – turėtų būti teikiama finansinė parama, skirta įvairiems subjektams, kaip antai įmonėms, valdžios institucijoms ir vartotojams, visų pirma taikant, plėtojant ir atkartojant geriausias technologijas, praktiką ir sprendimus, specialiai pritaikytus vietos, regioninėms arba nacionalinėms aplinkybėms, be kita ko, laikantis integruoto požiūrio į atliekų hierarchijos taikymą ir atliekų tvarkymo bei prevencijos planų įgyvendinimą. Padedant įgyvendinti 2018 m. sausio 16 d. Komisijos komunikatą dėl Europinės plastikų žiedinėje ekonomikoje strategijos, galėtų būti imtasi veiksmų visų pirma jūrą teršiančių šiukšlių problemai spręsti;
- (19) aukšto lygio aplinkos apsauga yra itin svarbi Sąjungos piliečių sveikatai ir gerovei. Programa LIFE turėtų būti remiami Sąjungos tikslai gaminti ir naudoti chemines medžiagas taip, kad būtų kuo labiau sumažintas didelis neigiamas poveikis žmonių sveikatai ir aplinkai, siekiant Sąjungoje įgyvendinti netoksiškos aplinkos

⁽¹⁹⁾ OL L 433 I, 2020 12 22, p. 28.

⁽²⁰⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1301/2013 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir dėl konkrečių su investicijų į ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą tikslu susijusių nuostatų, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1080/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 289).

⁽²¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1300/2013 dėl Sanglaudos fondo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1084/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 281).

⁽²²⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (OL L 347, 2013 12 20, p. 487).

tikslą. Programa LIFE taip pat turėtų būti remiama veikla, kuria siekiama palengvinti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/49/EB⁽²³⁾ įgyvendinimą, kad būtų užtikrintas toks triukšmo lygis, kuriuo nebūtų daromas didelis neigiamas poveikis ir nekiltų rizika žmonių sveikatai;

- (20) Sąjungos ilgalaikis oro politikos tikslas yra pasiekti tokį oro kokybės lygį, kuriam esant nebūtų daromas didelis neigiamas poveikis ir nekiltų rizika žmonių sveikatai ir aplinkai, kartu stiprinant oro kokybės gerinimo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo sinergiją. Visuomenė yra gerai informuota apie oro taršą, ir piliečiai tikisi institucijų veiksmų, ypač tose vietovėse, kuriose gyventojai ir ekosistemos susiduria su dideliu oro teršalų kiekiu. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2016/2284⁽²⁴⁾ pabrėžiama Sąjungos teikiamo finansavimo svarba siekiant švaraus oro tikslų. Todėl pagal programą LIFE turėtų būti remiami projektai, įskaitant strateginius integruotuosius projektus, kurie teikia galimybių pritraukti viešųjų ir privačiųjų lėšų, kad jie būtų geriausios praktikos pavyzdžiai ir oro kokybės planų bei teisės aktų įgyvendinimo vietos, regioniniu, kelių regionų, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis skatinamoji priemonė;
- (21) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB⁽²⁵⁾ buvo nustatyta Sąjungos paviršinių vandenių, pakrančių vandenių, tarpinių vandenių ir požeminio vandens apsaugos sistema. Tos direktyvos tikslų būtų padedama siekti geriau įgyvendinant vandens politikos tikslus ir juos geriau integruojant į kitų sričių politiką. Todėl pagal programą LIFE turėtų būti remiami projektai, kuriais prisidedama veiksmingai įgyvendinant Direktyvą 2000/60/EB ir kitus atitinkamus Sąjungos vandens srities teisės aktus, kuriais padedama pasiekti gerą Sąjungos vandens telkinių būklę – taikant, plėtojant ir atkartojant geriausią praktiką, taip pat sutelkiant papildomuosius veiksmus pagal kitas Sąjungos programas arba finansinius šaltinius;
- (22) jūros aplinkos apsauga ir atkūrimas yra vienas bendrų Sąjungos aplinkos politikos tikslų. Pagal programą LIFE turėtų būti remiamas biologinės įvairovės ir jūrų ekosistemų, visų pirma tinklo „Natura 2000“ jūrų teritorijose, valdymas, išsaugojimas, atkūrimas ir stebėseną, taip pat rūšių apsauga pagal prioritetinių veiksmų programas, priimtas pagal Direktyvą 92/43/EEB; geros aplinkos būklės užtikrinimas laikantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/56/EB⁽²⁶⁾; jūrų švaros ir geros būklės skatinimas; 2018 m. sausio 16 d. Komisijos komunikato dėl Europos plastikų žiedinėje ekonomikoje strategijos įgyvendinimo, visų pirma siekiant spręsti į jūrą išmestų žvejybos įrankių ir jūrą teršiančių šiukšlių problemą; taip pat Sąjungos dalyvavimo tarptautiniu mastu valdant vandenynus skatinimas – šis dalyvavimas yra būtinas, kad būtų pasiekti Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. tikslai, o ateinančioms kartoms būtų užtikrinti gyvybingi vandenynai. Į programos LIFE strateginius integruotuosius projektus ir strateginius gamtos projektus turėtų būti įtraukti atitinkami veiksmai, kuriais siekiama apsaugoti jūrų aplinką;
- (23) siekiant geresnio valdymo aplinkos, klimato kaitos ir susijusiais energetikos pertvarkos klausimais, reikia įtraukti pilietinę visuomenę ir tuo tikslu didinti visuomenės informuotumą, be kita ko, pasitelkiant komunikacijos strategiją, kuria atsižvelgiama į naujus žiniasklaidos ir socialinius tinklus, vartotojų įtraukimą, ir plėsti suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą, įskaitant nevyriausybinės organizacijas (NVO), konsultuojantis dėl atitinkamos politikos ir ją įgyvendinant visais lygmenimis. Todėl yra tikslinga, kad pagal programą LIFE būtų remiamos įvairios NVO ir ne pelno subjektų tinklai, kurie siekia bendro Sąjungos intereso tikslo ir kurie visų pirma aktyviai veikia aplinkos arba klimato politikos srityje, konkurencingai ir skaidriai teikiant jiems dotacijas veiklai, siekiant padėti tokioms NVO, tinklams ir subjektams veiksmingai prisidėti prie Sąjungos politikos įgyvendinimo ir kurti bei stiprinti jų gebėjimą tapti veiksmingesniais partneriais;

⁽²³⁾ 2002 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo (OL L 189, 2002 7 18, p. 12).

⁽²⁴⁾ 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB (OL L 344, 2016 12 17, p. 1).

⁽²⁵⁾ 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1).

⁽²⁶⁾ 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/56/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus (jūrų strategijos pagrindų direktyva) (OL L 164, 2008 6 25, p. 19).

- (24) nors valdymo visais lygmenimis gerinimas turėtų būti kompleksinis visų programos LIFE paprogramių tikslas, pagal programą LIFE turėtų būti remiamas aplinkos ir klimato *acquis*, visų pirma horizontaliųjų aplinkos valdymo teisės aktų, įskaitant teisės aktus, kuriais įgyvendinama Orhuso konvencija, plėtojimas, įgyvendinimas, jų vykdymo užtikrinimas ir laikymasis;
- (25) pagal programą LIFE rinkos dalyviai turėtų būti rengiami ir remiami siekiant pereiti prie tvarios, žiedinės, energiją efektyviai vartojančios, atsinaujinančiąja energija grindžiamos, neutralaus poveikio klimatui ir klimato kaitos poveikiui atsparios ekonomikos – išbandant naujas verslo galimybes, atnaujinant profesinius įgūdžius, suteikiant vartotojams daugiau galimybių gauti tvarius produktus ir paslaugas, įtraukiant ir įgalinant nuomonės formuotojus ir išbandant naujus metodus, kuriais būtų galima pritaikyti esamus procesus ir verslo aplinką. Siekiant remti platesnį tvarių sprendimų taikymą rinkoje, reikėtų skatinti plačiosios visuomenės pritarimą ir vartotojų įtraukimą;
- (26) programa LIFE yra sukurta tam, kad būtų remiamas būdų, požiūrių ir geriausios praktikos, kurias galima atkartoti ir įgyvendinti didesniu mastu, demonstravimas. Naujoviški sprendimai padėtų gerinti aplinkosauginį veiksmingumą ir tvarumą, visų pirma plėtojant tvarią ūkininkavimo praktiką vietovėse, kuriose vykdoma su klimatu, vandeniu, dirvožemiu, biologine įvairove ir atliekomis susijusi veikla. Todėl reikėtų pabrėžti sinergiją su kitomis programomis ir politika, pavyzdžiui, Europos inovacijų partnerystė žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje ir ES aplinkosaugos vadybos ir audito sistema;
- (27) Sąjungos lygmeniu didelės investicijos į aplinkos ir klimato politikos veiksmus pirmiausia finansuojamos pagal pagrindines Sąjungos finansavimo programas. Todėl būtina stiprinti integravimo pastangas siekiant užtikrinti veiklos pagal kitas Sąjungos finansavimo programas tvarumą, palankumą biologinei įvairovei ir atsparumo klimato kaitai didinimą, taip pat tvarumo apsaugos garantijų įtraukimą į visas ES priemones. Kadangi strateginiams integruotiesiems projektams ir strateginiams gamtos projektams, rengtiniams pagal programą LIFE, tenka skatinamasis vaidmuo, jais turėtų būti papildomos finansavimo galimybės, kurių esama pagal tas finansavimo programas ir naudojant kitus finansavimo šaltinius, pavyzdžiui, nacionalines lėšas, taip pat turėtų būti siekiama sinergijos;
- (28) strateginių gamtos projektų ir strateginių integruotųjų projektų sėkmė priklauso nuo glaudaus nacionalinių, regioninių ir vietos valdžios institucijų bei nevalstybinių subjektų, kuriems aktualūs programos LIFE tikslai, bendradarbiavimo. Todėl sprendimų, susijusių su projektų rengimu, įgyvendinimu, vertinimu ir stebėseną, atžvilgiu turėtų būti taikomi skaidrumo ir atskleidimo principai, visų pirma integravimo atveju arba tuomet, kai naudojamos įvairiais finansavimo šaltiniais;
- (29) atsižvelgiant į tai, kad klimato kaitos klausimus svarbu spręsti koordinuotai ir su užmoju, laikantis Sąjungos įsipareigojimų įgyvendinti Paryžiaus susitarimą dėl klimato kaitos ir siekti Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų, programa LIFE bus padedama integruoti klimato politikos veiksmus ir pasiekti bendrą tikslą, kad bent 30 % ES biudžeto būtų skirta išlaidoms, kuriomis remiami klimato tikslai. Numatoma, kad vykdant veiksmus pagal programą LIFE 61 % viso programai LIFE skirto finansinio paketo bus skirta klimato tikslams. Atitinkami veiksmai bus nustatyti rengiant ir įgyvendinant programą LIFE, jie bus pakartotinai įvertinti vykdant atitinkamus vertinimo ir peržiūros procesus. Vadovaujantis Europos žaliuoju kursu, veiksmams pagal programą LIFE turėtų būti paisoma žalos nedarymo principo;
- (30) įgyvendinant programą LIFE deramą dėmesį reikėtų skirti atokiausių regionų strategijai, pateiktoje 2017 m. spalio 24 d. Komisijos komunikate dėl sustiprintos ir atnaujintos strateginės partnerystės su ES atokiausiais regionais, atsižvelgiant į SESV 349 straipsnį ir specifinius tų regionų poreikius bei pažeidžiamumą. Taip pat reikėtų atsižvelgti ne tik į aplinkos, klimato ir atitinkamą energetikos, bet į kitų sričių Sąjungos politiką;
- (31) remdama programos LIFE įgyvendinimą Komisija turėtų bendradarbiauti su programos LIFE nacionalinių kontaktinių asmenų tinklu, siekdama skatinti bendradarbiavimą, kurio tikslas – gerinti nacionalinio kontaktinio asmens paslaugas ir padidinti šių paslaugų veiksmingumą visoje Sąjungoje, padidinti bendrą teikiamų pasiūlymų kokybę, rengti seminarus ir praktinius užsiėmimus, skelbti pagal programą LIFE finansuojamų projektų sąrašus arba

vykdyti kitą veiklą, pavyzdžiui, žiniasklaidos kampanijas, kad būtų geriau platinami projektų rezultatai ir palengvinamas keitimasis patirtimi, žiniomis bei geriausia praktika, taip pat būtų skatinama projektų rezultatus atkartoti visoje Sąjungoje, taip skatinant bendradarbiavimą ir ryšių palaikymą. Tokia veikla visų pirma turėtų būti nukreipta į valstybes nares, kurios panaudoja mažai lėšų, ir ja turėtų būti palengvintas projektų paramos gavėjų, pareiškėjų ir suinteresuotųjų subjektų, susijusių su užbaigtais arba tebevykdomais tos pačios srities projektais, ryšių palaikymas ir bendradarbiavimas. Itin svarbu, kad tokia ryšių palaikymo ir bendradarbiavimo veikla būtų nukreipta į regionines ir vietos valdžios institucijas ir suinteresuotuosius subjektus;

- (32) kriterijus, kuriuo vadovaujama projektų vertinimo ir sutarčių skyrimo pagal programą LIFE procese, turėtų būti kokybė. Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas pasiekti programos LIFE tikslus visoje Sąjungoje ir skatinti teikti kokybiškus projektų pasiūlymus, turėtų būti skiriamas finansavimas techninės pagalbos projektams, kuriais siekiama veiksmingai dalyvauti programoje LIFE. Komisija turėtų siekti veiksmingos, kokybe grindžiamos geografinės aprėpties visoje Sąjungoje, be kita ko, padėdama valstybėms narėms gerinti projektų kokybę, stiprinant gebėjimus. Žemas veiksmingo dalyvavimo lygis, reikalavimus atitinkanti veikla ir skyrimo kriterijai pagal programą LIFE turėtų būti nustatyti daugiametėje darbo programoje, vadovaujantis pareiškėjų iš atitinkamų valstybių narių dalyvavimo ir sėkmingų rezultatų lygiais, be kita ko, atsižvelgiant į gyventojų skaičių ir tankį, bendrą tinklo „Natura 2000“ teritorijų kiekvienoje valstybėje narėje plotą, išreikštą visų tinklo „Natura 2000“ teritorijų santykine dalimi ir valstybės narės teritorijos bei joje esančių tinklo „Natura 2000“ teritorijų santykiu. Reikalavimus atitinkanti veikla turėtų būti tokio pobūdžio, kad ja būtų siekiama pagerinti projektų paraiškų kokybę;
- (33) atsižvelgiant į 2018 m. sausio 18 d. Komisijos komunikatą dėl ES aplinkosaugos reikalavimų laikymosi ir aplinkos valdymo gerinimo veiksmų, siekiant palengvinti valstybių narių bendradarbiavimą buvo sukurti Europos Sąjungos aplinkos apsaugos teisės aktų įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo tinklas (IMPEL), Europos prokurorų tinklas aplinkos klausimais (ENPE) ir Europos Sąjungos teisėjų forumas aplinkos klausimais (EUFJE), ir jie atlieka unikalų vaidmenį užtikrinant Sąjungos aplinkos teisės aktų įgyvendinimą. Jie svariai prisideda užtikrinant Sąjungos aplinkos teisės aktų įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo nuoseklumą visoje Sąjungoje, išvengiant konkurencijos iškreipimo ir gerinant aplinkosauginio tikrinimo ir įstatymų vykdymo užtikrinimo mechanizmų kokybę tiek Sąjungos, tiek valstybių narių lygmeniu taikant tinklų sistemą, ir suteikia galimybę keistis informacija ir patirtimi įvairiais administraciniais lygmenimis, be kita ko, rengiant mokymus ir išsamias diskusijas aplinkos klausimais ir vykdymo užtikrinimo aspektais, įskaitant stebėsenos ir leidimų suteikimo procesus. Atsižvelgiant į jų indėlį siekiant programos LIFE tikslų, yra tikslinga leisti dotacijas IMPEL, ENPE ir EUFJE skirti neskelbiant kvietimo teikti pasiūlymus, kad būtų galima ir toliau remti tų subjektų veiklą. Be to, kitais atvejais kvietimo gali būti nereikalaujama, atsižvelgiant į bendruosius Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046⁽²⁷⁾ (toliau – Finansinis reglamentas) reikalavimus, pvz., valstybių narių paskirtoms ir jų atsakomybe veikiančioms įstaigoms, kai Sąjungos teisėkūros procedūra priimtame akte tos valstybės narės nurodomos kaip dotacijos gavėjos;
- (34) tikslinga nustatyti programos LIFE finansinį paketą, kuriame būtų nustatyta svarbiausia orientacinė suma Europos Parlamentui ir Tarybai metinės biudžeto procedūros metu, kaip apibrėžta 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Komisijos tarpinstitucinio susitarimo dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo, taip pat dėl naujų nuosavų išteklių, įskaitant veiksmų gaires dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo, 18 punkte;
- (35) turėtų būti nustatytos tokios didžiausios subsidijų pagal programą LIFE bendro finansavimo normos, kokios būtinos veiksmingam pagal programą LIFE teikiamos paramos lygiui išlaikyti. Siekiant atsižvelgti į prisitaikomumą, būtiną reaguojant į esamą veiksmų ir subjektų spektrą, konkrečios bendro finansavimo normos turėtų padėti užtikrinti tikrumą, kartu išlaikant lankstumo lygį, atitinkantį konkrečius poreikius ar reikalavimus. Konkrečioms bendro finansavimo normoms visada turėtų būti taikomos nustatytos atitinkamos didžiausios bendro finansavimo normos;

⁽²⁷⁾ 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 193, 2018 7 30, p. 1).

- (36) šiam reglamentui taikomas Europos Parlamento ir Tarybos pagal SESV 322 straipsnį priimtas Finansinis reglamentas. Finansiniame reglamente nustatytos Sąjungos biudžeto vykdymo taisyklės, įskaitant taisykles, susijusias su dotacijomis, apdovanojimais, viešaisiais pirkimais, netiesioginiu valdymu, finansinėmis priemonėmis, biudžeto garantijomis, finansine parama ir apmokėjimu išorės ekspertams, ir nustatoma, kad turi būti vykdoma finansų pareigūnų atsakomybės kontrolė. Pagal SESV 322 straipsnį patvirtintose taisyklėse taip pat numatyta bendra Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų sistema;
- (37) pagal Finansinį reglamentą, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 ⁽²⁸⁾, Tarybos reglamentus (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 ⁽²⁹⁾, (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 ⁽³⁰⁾ ir (ES) 2017/1939 ⁽³¹⁾ Sąjungos finansiniai interesai turi būti apsaugoti proporcingomis priemonėmis, įskaitant priemones, susijusias su pažeidimų, įskaitant sukčiavimą, prevencija, nustatymu, ištaisymu ir tyrimu, prarastų, neteisingai išmokėtų ir neteisingai panaudotų lėšų susigrąžinimu ir, kai tinkama, administracinių nuobaudų skyrimu. Visų pirma vadovaujantis reglamentais (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 ir (ES, Euratomas) Nr. 883/2013, Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) turi įgaliojimus atlikti administracinius tyrimus, įskaitant patikrinimus ir inspektavimus vietoje, siekdama nustatyti, ar nebūta Sąjungos finansiniams interesams kenkiančio sukčiavimo, korupcijos ar kitos neteisėtos veiklos atvejų.

Pagal Reglamentą (ES) 2017/1939 Europos prokuratūra turi įgaliojimus tirti Sąjungos finansiniams interesams kenkiančias nusikalstamas veikas, kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2017/1371 ⁽³²⁾, ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už jas. Pagal Finansinį reglamentą bet kuris asmuo arba subjektas, gaunantis Sąjungos lėšas, turi visapusiškai bendradarbiauti Sąjungos finansinių interesų apsaugos klausimu, suteikti būtinas teises ir prieigą Komisijai, OLAF, Audito Rūmams, ir, kiek tai susiję su tvirtesniame bendradarbiavime pagal Reglamentą (ES) 2017/1939 dalyvaujančiomis valstybėmis narėmis, Europos prokuratūrai, ir užtikrinti, kad visos trečiosios šalys, dalyvaujančios įgyvendinant Sąjungos lėšas, suteiktų lygiavertes teises;

- (38) programos LIFE biudžeto finansavimo rūšys ir veiklos įgyvendinimo būdai turėtų būti pasirenkami remiantis tuo, ar jais galima pasiekti veiksmų konkrečių tikslų ir rezultatų, atsižvelgiant visų pirma į kontrolės išlaidas, administracinę naštą ir numatomą reikalavimų nesilaikymo riziką. Kai skiriamos dotacijos, turėtų būti apsvarstyta galimybė taikyti vienkartinės išmokas, nustatyto dydžio išmokas ir standartinius vieneto įkainius. Komisija turėtų užtikrinti, kad įgyvendinimas būtų lengvai suprantamas, ir turėtų propaguoti tikrą supaprastinimą projektų rengėjams;
- (39) kai tikslinga, programos LIFE politikos tikslų turėtų būti siekiama finansinėmis priemonėmis ir biudžeto garantijomis pagal Reglamentą (ES) 2021/523, įskaitant iš programos LIFE paskirtą sumą, nurodytą tos programos daugiametėse darbo programose;
- (40) pagal Tarybos sprendimo 2013/755/ES ⁽³³⁾ 94 straipsnį užjūrio šalyse bei teritorijose įsisteigę subjektai atitinka reikalavimus gauti finansavimą, atsižvelgiant į programos LIFE taisykles bei tikslus ir galimas priemones, taikomas valstybei narei, su kuria atitinkama užjūrio šalis ar teritorija yra susijusi. Tų subjektų dalyvavimas įgyvendinant programą LIFE pirmiausia turėtų būti susietas su projektais, įgyvendinamais pagal paprogramę „Gamta ir biologinė įvairovė“;

⁽²⁸⁾ 2013 m. rugsėjo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1073/1999 ir Tarybos reglamentas (Euratomas) Nr. 1074/1999 (OL L 248, 2013 9 18, p. 1).

⁽²⁹⁾ 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, 1995 12 23, p. 1).

⁽³⁰⁾ 1996 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentas (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 dėl Komisijos atliekamų patikrinimų ir inspektavimų vietoje siekiant apsaugoti Europos Bendrijų finansinius interesus nuo sukčiavimo ir kitų pažeidimų (OL L 292, 1996 11 15, p. 2).

⁽³¹⁾ 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017 10 31, p. 1).

⁽³²⁾ 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 198, 2017 7 28, p. 29).

⁽³³⁾ 2013 m. lapkričio 25 d. Tarybos sprendimas 2013/755/ES dėl užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos Sąjungos asociacijos (Užjūrio asociacijos sprendimas) (OL L 344, 2013 12 19, p. 1).

- (41) savanoriška biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų Europos užjūrio teritorijose (BEST) schema skatinamas biologinės įvairovės, įskaitant jūrų biologinę įvairovę, išsaugojimas ir tausūs ekosisteminių paslaugų, įskaitant ekosistemomis grindžiamus požiūrius į prisitaikymą prie klimato kaitos ir klimato kaitos švelninimą, naudojimas Sąjungos atokiausiuose regionuose ir užjūrio šalyse bei teritorijose. 2011 m. patvirtinus parengiamosios veiklos iniciatyvą BEST, o vėliau – programą BEST 2.0 ir projektą BEST RUP, BEST padėjo padidinti informuotumą apie atokiausių regionų ir užjūrio šalių bei teritorijų svarbą ir esminį vaidmenį siekiant biologinę įvairovę išsaugoti visame pasaulyje. Komisijos skaičiavimais, finansinės paramos šiose teritorijose vykdomiems vietos lygmens projektams poreikis yra 8 mln. EUR per metus. 2017 ir 2018 m. ministrų deklaracijose užjūrio šalys ir teritorijos pareiškė esančios dėkingos už šią mažų dotacijų, skirtų biologinei įvairovei, schemą. Todėl yra tikslinga, kad pagal programą LIFE būtų finansuojamos mažos dotacijos, skirtos biologinei įvairovei, įskaitant gebėjimų stiprinimą ir skatinamuosius veiksmus, tiek atokiausiuose regionuose, tiek užjūrio šalyse ir teritorijose;
- (42) programa LIFE turėtų būti atvira trečiosioms valstybėms, laikantis Sąjungos ir tų valstybių susitarimų, kuriais nustatomos konkrečios jų dalyvavimo sąlygos;
- (43) trečiosios valstybės, kurios yra Europos ekonominės erdvės (EEE) narės, gali dalyvauti Sąjungos programose bendradarbiaudamos pagal Europos ekonominės erdvės susitarimą⁽³⁴⁾, kuriame numatyta, kad programos įgyvendinamos pagal tą susitarimą priimtu sprendimu. Trečiosios valstybės taip pat gali dalyvauti remiantis kitomis teisinėmis priemonėmis. Šiame reglamente turėtų būti numatyta konkreti nuostata, pagal kurią reikalaujama, kad trečiosios valstybės suteiktų būtinas teises ir prieigą, reikalingas atsakingam leidimus suteikiančiam pareigūnui, OLAF ir Audito Rūmams, kad jie galėtų visapusiškai veikti pagal savo atitinkamą kompetenciją;
- (44) remiantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros⁽³⁵⁾ 22 ir 23 punktais, programa LIFE turėtų būti vertinama remiantis informacija, surinkta taikant konkrečius stebėsenos reikalavimus, kartu vengiant administracinės naštos, tenkančios visų pirma valstybėms narėms ir pernelyg didelio reguliavimo. Į tuos reikalavimus, kai tikslinga, turėtų būti įtraukti išmatuojamieji rodikliai, kuriuos taikant būtų vertinamas programos LIFE poveikis vietoje. Visas programos LIFE poveikis susikaupia dėl netiesioginio, ilgalaikio ir sunkiai išmatuojamo indėlio siekiant įvairiausių Sąjungos aplinkos ir klimato tikslų. Programai LIFE stebėti, šiame reglamente nustatyti tiesioginiai produkto rodikliai ir stebėjimo reikalavimai turėtų būti papildyti specialių projekto lygmens rodiklių rinkiniu – šie rodikliai turės būti apibūdinti daugiametėse darbo programose arba kvietimuose teikti pasiūlymus ir būti susiję su, *inter alia*, „Natura 2000“ ir tam tikrų į atmosferą išmetamų teršalų kiekiu;
- (45) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, susijusias su daugiamečių darbo programų patvirtinimu, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamasi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011⁽³⁶⁾;
- (46) siekiant užtikrinti, kad parama pagal programą LIFE ir programos įgyvendinimas atitiktų Sąjungos politiką ir prioritetus, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kad šis reglamentas būtų iš dalies pakeistas peržiūrint ar papildant rodiklius, arba kad šis reglamentas būtų papildytas apibrėžiant konkrečius kiekvienos paprogramės ir projekto tipo rodiklius, ir nustatant stebėsenos ir vertinimo sistemą. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

⁽³⁴⁾ OL L 1, 1994 1 3, p. 3.

⁽³⁵⁾ OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

⁽³⁶⁾ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

- (47) kadangi šio reglamento tikslų, t. y. padėti užtikrinti aukštą aplinkos apsaugos lygį ir plačių užmojų klimato politikos veiksmus, darnų vystymąsi ir su tinkamu valdymu ir įvairius suinteresuotuosius subjektus apimančiu požiūriu pasiekti Sąjungos aplinkos, biologinės įvairovės, klimato, žiedinės ekonomikos ir atitinkamų atsinaujinančiosios energijos ir energijos vartojimo efektyvumo teisės aktų, strategijų bei planų tikslus ir siekinius arba įvykdyti tarptautinius įsipareigojimus, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl šio reglamento masto ir poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;
- (48) todėl Reglamentas (ES) Nr. 1293/2013 turėtų būti panaikintas;
- (49) tikslinga užtikrinti sklandų nepertraukiamą perėjimą nuo ankstesnės Aplinkos ir klimato politikos programos (LIFE) prie programos LIFE, o programos LIFE pradžią suderinti su daugiamečių finansinės programos, nustatytos Reglamentu (ES, Euratomas) 2020/2093, pradžia. Todėl šis reglamentas turėtų įsigaliooti skubos tvarka ir būti taikomas atgaline data nuo 2021 m. sausio 1 d.,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatoma Aplinkos ir klimato politikos programa (LIFE) (toliau – programa LIFE) 2021–2027 m. daugiamečių finansinės programos laikotarpiui. Programos LIFE trukmė sutampa su daugiamečių finansinės programos trukme.

Šiame reglamente taip pat nustatomi programos LIFE tikslai, jos 2021–2027 m. biudžetas, Sąjungos finansavimo formos ir tokio finansavimo teikimo taisyklės.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) strateginiai gamtos projektai – projektai, kuriuos vykdant remiamas Sąjungos gamtos ir biologinės įvairovės tikslų siekimas, valstybėse narėse įgyvendinant nuoseklias veiksmų programas, kuriais tie tikslai ir prioritetai integruojami į kitų sričių politiką ir finansines priemones, be kita ko, koordinuotai įgyvendinant pagal Direktyvą 92/43/EEB priimtas prioritetinių veiksmų programas;
- 2) strateginiai integruotieji projektai – projektai, kuriuos vykdant regioniniu, kelių regionų, nacionaliniu arba tarptautiniu mastu įgyvendinamos valstybių narių institucijų parengtos aplinkos arba klimato strategijos ar veiksmų planai, kurių reikalaujama pagal konkrečius Sąjungos aplinkos, klimato arba atitinkamus energetikos teisės aktus arba politiką, kartu užtikrinant suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą ir skatinant koordinavimą su bent vienu kitu Sąjungos, nacionaliniu arba privačiu finansavimo šaltiniu ir to šaltinio sutelkimą;
- 3) techninės pagalbos projektai – projektai, kuriais remiamas gebėjimų dalyvauti standartiniuose veiksmų projektuose plėtojimas, strateginių gamtos projektų ir strateginių integruotųjų projektų rengimas, pasirengimas naudotis kitomis Sąjungos finansinėmis priemonėmis arba kitomis priemonėmis, būtinomis rengiantis įgyvendinti didesniu mastu ir atkartoti kitų pagal programą LIFE, ankstesnes programas arba kitas Sąjungos programas finansuotų projektų rezultatus, siekiant 3 straipsnyje nustatytų programos LIFE tikslų; tokie projektai taip pat gali apimti gebėjimų stiprinimą, susijusį su valstybių narių institucijų veikla siekiant veiksmingai dalyvauti programoje LIFE;

- 4) standartiniai veikslių projektai – projektai, išskyrus strateginius integruotuosius projektus, strateginius gamtos projektus arba techninės pagalbos projektus, kuriais siekiama konkrečių programos LIFE tikslų;
- 5) derinimo operacijos – Sąjungos biudžeto lėšomis remiami veiksmai, įskaitant atliekamus derinimo priemonėmis pagal Finansinio reglamento 2 straipsnio 6 dalį, kuriais negrąžintinos paramos formos ir (arba) Sąjungos biudžeto finansinės priemonės derinamos su plėtros ar kitų viešųjų finansų įstaigų, taip pat komercinių finansų įstaigų ir investuotojų teikiamos grąžintinos paramos formomis;
- 6) teisės subjektas – fizinis arba juridinis asmuo, įsteigtas ir tokiu pripažįstamas pagal nacionalinę teisę, Sąjungos teisę arba tarptautinę teisę, turintis juridinio asmens statusą ir galintis veikdamas savo vardu naudotis teisėmis ir turėti pareigų, arba juridinio asmens statuso neturintis subjektas pagal Finansinio reglamento 197 straipsnio 2 dalies c punktą.

3 straipsnis

Tikslai

1. Bendrasis programos LIFE tikslas – padėti pereiti prie tvarios, žiedinės, energiją efektyviai vartojančios, atsinaujinančiąja energija grindžiamos, neutralaus poveikio klimatui ir klimato kaitos poveikiui atsparios ekonomikos, kad būtų saugoma, atkuriamą ir gerinama aplinkos, įskaitant orą, vandenį ir dirvožemį, kokybę, ir sustabdyti biologinės įvairovės nykimą bei tą įvairovę didinti, taip pat spręsti ekosistemų nykimo klausimus, be kita ko, remiant tinklo „Natura 2000“ įgyvendinimą ir valdymą, ir taip prisidėti prie darnaus vystymosi. Programa LIFE taip pat remiamas pagal SESV 192 straipsnio 3 dalį priimtų bendrųjų veikslių programų įgyvendinimas.

2. Programa LIFE siekiama šių konkrečių tikslų:

- a) plėtoti, demonstruoti ir skatinti naujoviškus būdus, metodus ir požiūrius, kad būtų pasiekti tikslai, nustatyti Sąjungos teisės aktuose ir politikoje, susijusiuose su aplinka, įskaitant gamtą ir biologinę įvairovę, ir su klimato politikos veiksmais, įskaitant perėjimą prie atsinaujinančiosios energijos ir didesnio energijos vartojimo efektyvumo, ir padėti didinti žinių bazę ir taikyti geriausią praktiką, ypač susijusią su gamta ir biologine įvairove, be kita ko, remiant tinklą „Natura 2000“;
- b) padėti plėtoti, įgyvendinti atitinkamus Sąjungos teisės aktus ir politiką, susijusius su aplinka, įskaitant gamtą ir biologinę įvairovę, ir su klimato politikos veiksmais ir perėjimu prie atsinaujinančiosios energijos arba didesnio energijos vartojimo efektyvumo, vykdyti jų stebėseną ir užtikrinti jų vykdymą, be kita ko, gerinant valdymą visais lygmenimis, visų pirma didinant viešųjų ir privačiųjų subjektų pajėgumus ir įtraukiant pilietinę visuomenę;
- c) būti varikliu sėkmingų techninių ir su politika susijusių sprendimų, kaip įgyvendinti atitinkamus Sąjungos teisės aktus ir politiką, susijusius su aplinka, įskaitant gamtą ir biologinę įvairovę, ir su klimato politikos veiksmais ir perėjimu prie atsinaujinančiosios energijos arba didesnio energijos vartojimo efektyvumo, taikymą dideliu mastu, atkartojant rezultatus, integruojant susijusius tikslus į kitų sričių politiką ir viešojo bei privačiojo sektorių praktiką, telkiant investicijas ir gerinant galimybes gauti finansavimą.

4 straipsnis

Struktūra

Nustatoma tokia programos LIFE struktūra:

1) srities „Aplinka“ paprogramės:

- a) „Gamtą ir biologinę įvairovę“;
- b) „Žiedinė ekonomika ir gyvenimo kokybė“;

2) srities „Klimato politika“ paprogramės:

- a) „Klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie jos“;
- b) „Perėjimas prie švarios energijos“.

5 straipsnis

Biudžetas

1. Laikotarpiu nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2027 m. gruodžio 31 d. programos veiklos įgyvendinimo finansinis paketas yra 5 432 000 000 EUR einamosiomis kainomis.
2. 1 dalyje nurodyta suma preliminariai paskirstoma taip:
  - a) 3 488 000 000 EUR sričiai „Aplinka“; iš šios sumos
    - i) 2 143 000 000 EUR paprogramei „Gamta ir biologinė įvairovė“ ir
    - ii) 1 345 000 000 EUR paprogramei „Žiedinė ekonomika ir gyvenimo kokybė“;
  - b) 1 944 000 000 EUR sričiai „Klimato politika“; iš šios sumos
    - i) 947 000 000 EUR paprogramei „Klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie jos“ ir
    - ii) 997 000 000 EUR paprogramei „Perėjimas prie švarios energijos“.
3. 1 ir 2 dalyse nurodytos sumos nedaro poveikio nuostatoms dėl lankstumo, nustatytoms Reglamente (ES, Euratomas) 2020/2093 ir Finansiniame reglamente.
4. Nepaisant 2 dalies, bent 60 % biudžeto išteklių, skirtų projektams, kurie remiami teikiant dotacijas veiksams pagal 2 dalies a punkte nurodytą sritį „Aplinka“, skiriama dotacijoms, teikiamoms projektams, kuriais remiama 2 dalies a punkto i papunktyje nurodyta paprogramė „Gamta ir biologinė įvairovė“.
5. Pagal programą LIFE gali būti finansuojama Komisijos vykdoma techninės ir administracinės pagalbos veikla, skirta programos LIFE įgyvendinimui, kaip antai parengiamoji, stebėsenos, kontrolės, audito ir vertinimo veikla, įskaitant institucinių informacinių technologijų sistemų ir tinklo veiklą, kuria remiami programos LIFE nacionaliniai kontaktiniai asmenys, įskaitant mokymą, tarpusavio mokymosi veiklą ir dalijimosi patirtimi renginius.
6. Pagal programą LIFE gali būti finansuojama veikla, kurią Komisija įgyvendina remdama Sąjungos aplinkos, klimato arba atitinkamų energetikos teisės aktų bei politikos rengimą, įgyvendinimą ir integravimą, siekiant, kad būtų įgyvendinti 3 straipsnyje nustatyti tikslai. Tokia veikla gali būti:
  - a) informavimas ir ryšių palaikymas, įskaitant informuotumo didinimo kampanijas, ir institucinis informavimas apie Sąjungos politinius prioritetus, taip pat apie Sąjungos aplinkos, klimato arba susijusių energetikos teisės aktų įgyvendinimo bei perkėlimo į nacionalinę teisę būklę;
  - b) tyrimai, apklausa, modeliavimas ir scenarijų kūrimas;
  - c) teisės aktų, politikos ir programų rengimas, įgyvendinimas, stebėsenos, patikra ir vertinimas, taip pat projektų, finansuojamų ne pagal programą LIFE, vertinimas ir analizė, jei jais siekiama 3 straipsnyje nustatytų tikslų;

- d) praktiniai seminarai, konferencijos ir susitikimai;
- e) tinklaveika ir geriausios praktikos platformos;
- f) kita veikla, pavyzdžiui, apdovanojimų skyrimas.

6 straipsnis

Programos LIFE asocijuotosios trečiosios valstybės

1. Programoje LIFE gali dalyvauti šios trečiosios valstybės:
  - a) Europos laisvosios prekybos asociacijos narės, kurios yra Europos ekonominės erdvės (EEE) narės, Europos ekonominės erdvės susitarime nustatytais sąlygomis;
  - b) stojančiosios valstybės, valstybės kandidatės ir potencialios kandidatės pagal tų valstybių dalyvavimo Sąjungos programose bendruosius principus ir sąlygas, nustatytus atitinkamuose bendruosiuose susitarimuose ir asociacijos tarybų sprendimuose arba panašiuose susitarimuose, ir Sąjungos bei tų valstybių susitarimuose nustatytais konkrečiomis sąlygomis;
  - c) valstybės, kurioms taikoma Europos kaimynystės politika, pagal tų valstybių dalyvavimo Sąjungos programose bendruosius principus ir sąlygas, nustatytus atitinkamuose bendruosiuose susitarimuose ir asociacijų tarybų sprendimuose arba panašiuose susitarimuose, ir Sąjungos bei tų valstybių susitarimuose nustatytais konkrečiomis sąlygomis;
  - d) kitos trečiosios valstybės konkrečiame susitarime, taikomame trečiosios valstybės dalyvavimui įgyvendinant bet kurią Sąjungos programą, nustatytais sąlygomis, jeigu tuo susitarimu:
    - i) užtikrinama tinkama Sąjungos programos įgyvendinant dalyvaujančios trečiosios valstybės įnašų ir jos gaunamos naudos pusiausvyra;
    - ii) nustatomos dalyvavimo įgyvendinant programos sąlygos, įskaitant finansinių įnašų ir įvairias individualias programas ir jų administracinių išlaidų apskaičiavimą;
    - iii) trečiajai valstybei nesuteikiama teisė priimti sprendimus dėl Sąjungos programos;
    - iv) garantuojamos Sąjungos teisės užtikrinti patikimą finansų valdymą ir apsaugoti savo finansinius interesus.

Pirmos pastraipos d punkto ii papunktyje nurodyti įnašai yra asignuotosios pajamos pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 5 dalį.

2. Jei programos LIFE veikloje pagal tarptautinį susitarimą priimto sprendimo arba kitos teisinės priemonės pagrindu dalyvauja trečioji valstybė, ji suteikia būtinas teises ir prieigą, reikalingas atsakingam leidimus suteikiančiam pareigūnui, OLAF ir Audito Rūmams, kad jie galėtų visapusiškai veikti pagal savo atitinkamą kompetenciją. OLAF atveju tokios teisės apima teisę atlikti tyrimus, įskaitant patikrinimus ir inspektavimus vietoje, kaip numatyta Reglamente (ES, Euratomas) Nr. 883/2013.

7 straipsnis

Tarptautinis bendradarbiavimas

Įgyvendinant programą LIFE gali būti bendradarbiaujama su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis ir su jų institucijomis bei įstaigomis, jei to reikia 3 straipsnyje nustatytiems tikslams įgyvendinti.

8 straipsnis

Sinergija su kitomis Sąjungos programomis

Komisija sudaro palankesnes sąlygas nuosekliai įgyvendinti programą LIFE. Komisija ir valstybės narės sudaro palankesnes sąlygas užtikrinti koordinavimą ir suderinamumą su Europos regioninės plėtros fondu, „Europos socialinio fondu +“, nustatytu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu dėl „Europos socialinio fondu +“ (ESF+) (toliau – „Europos socialinis fondas +“), Sanglaudos fondu, Europos žemės ūkio fondu kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų, žuvininkystės ir akvakultūros fondu, programa „Europos horizontas“, Europos infrastruktūros tinklų priemone, nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1316/2013 ⁽³⁷⁾, bei programa „InvestEU“, nustatyta Reglamentu (ES) 2021/523, siekiant sukurti sinergiją, visų pirma įgyvendinant strateginius gamtos projektus ir strateginius integruotuosius projektus, ir remti pagal programą LIFE sukurtų sprendimų taikymą ir atkartojimą. Komisija ir valstybės narės siekia užtikrinti papildomumą visais lygmenimis.

9 straipsnis

Sąjungos finansavimas ir jo formos

1. Komisija programą LIFE įgyvendina taikydamą tiesioginio valdymo principą arba, kartu su Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytomis įstaigomis, taikydamą netiesioginio valdymo principą.
2. Pagal programą LIFE finansavimas gali būti teikiamas bet kuria Finansiniame reglamente nustatyta forma, visų pirma dotacijų, apdovanojimų ir viešųjų pirkimų forma. Finansavimas taip pat gali būti teikiamas finansinėmis priemonėmis, naudojant derinimo operacijas.
3. Ne mažiau kaip 85 % programos LIFE biudžeto skiriama:
  - a) dotacijoms, kaip nurodyta 11 straipsnio 2 ir 6 dalyse;
  - b) projektams, finansuojamiems teikiant kitų formų finansavimą 18 straipsnyje nurodytoje daugiametėje darbo programoje nustatytu mastu; arba,
  - c) kai tikslinga ir 18 straipsnyje nurodytoje daugiametėje darbo programoje nustatytu mastu, finansavimui finansinėmis priemonėmis naudojant derinimo operacijas, kaip nurodyta šio straipsnio 2 dalyje.

Komisija užtikrina, kad teikiant kitų formų finansavimą finansuojami projektai visiškai atitiktų 3 straipsnyje nustatytus tikslus.

Didžiausia suma, skiriama dotacijoms, kaip nurodyta 11 straipsnio 4 dalyje, yra 15 mln. EUR.

4. Didžiausios reikalavimus atitinkančių veiksmų, nurodytų šio reglamento 11 straipsnio 2 dalies a–d punktuose, bendro finansavimo normos yra iki 60 % tinkamų finansuoti išlaidų ir iki 75 % – pagal paprogramę „Gamta ir biologinė įvairovė“ finansuojamų projektų atveju, visų pirma projektų, susijusių su prioritetinėmis buveinėmis ar rūšimis įgyvendinant Direktyvą 92/43/EEB arba susijusių su paukščių rūšimis, kurių finansavimą prioritetu laiko pagal Direktyvos 2009/147/EB 16 straipsnį įsteigtas Derinimo su technikos ir mokslo pažanga komitetas, kai būtina pasiekti išsaugojimo tikslą. Didžiausia šio reglamento 11 straipsnio 6 dalyje nurodytų veiksmų bendro finansavimo norma yra 70 % tinkamų finansuoti išlaidų. Nedarant poveikio atitinkamoms ir iš anksto nustatytoms didžiausioms bendro finansavimo normoms, konkrečios normos išsamiau apibrėžiamos šio reglamento 18 straipsnyje nurodytoje daugiametėje darbo programoje. Tos konkrečios normos gali būti pritaikytos pagal kiekvienos paprogramės, kiekvienos projektų rūšies ar dotacijų rūšies reikalavimus.

⁽³⁷⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1316/2013, kuriuo sukuriama Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 913/2010 bei panaikinami reglamentai (EB) Nr. 680/2007 ir (EB) Nr. 67/2010 (OL L 348, 2013 12 20, p. 129).

Didžiausios 11 straipsnio 4 dalyje nurodytų projektų bendro finansavimo normos negali viršyti 95 % tinkamų finansuoti išlaidų, skiriamų pirmos daugiametės darbo programos laikotarpiu; antros daugiametės darbo programos laikotarpiu, jeigu tai bus patvirtinta šioje darbo programoje, bendro finansavimo norma yra 75 % tinkamų finansuoti išlaidų.

5. Kriterijus, kuriuo vadovaujama projektų vertinimo ir finansavimo skyrimo pagal programą LIFE procese, yra kokybė. Komisija turi siekti veiksmingos, kokybe grindžiamos geografinės aprėpties visoje Sąjungoje, be kita ko, padėdama valstybėms narėms gerinti projektų kokybę, stiprinant gebėjimus.

II SKYRIUS

Tinkamumas

10 straipsnis

Dotacijos

Programos LIFE dotacijos skiriamos ir valdomos pagal Finansinio reglamento VIII antraštinę dalį.

11 straipsnis

Reikalavimus atitinkantys veiksmai

1. Tinkami finansuoti yra tik tie veiksmai, kuriais įgyvendinami 3 straipsnyje nustatyti tikslai.
2. Dotacijomis gali būti finansuojami šių rūšių veiksmai:
  - a) strateginiai gamtos projektai pagal 4 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytą paprogramę;
  - b) strateginiai integruotieji projektai pagal 4 straipsnio 1 dalies b punkte ir 2 dalies a ir b punktuose nurodytas paprogrames;
  - c) techninės pagalbos projektai;
  - d) standartiniai veiksnių projektai;
  - e) kiti veiksmai, reikalingi siekiant įgyvendinti 3 straipsnio 1 dalyje nustatytą bendrąjį tikslą, įskaitant koordinavimo ir paramos veiksmus, kuriais siekiama stiprinti gebėjimus, skleisti informaciją ir žinias ir didinti informuotumą, kad būtų remiamas perėjimas prie atsinaujinančiosios energijos ir didesnis energijos vartojimo efektyvumas.
3. Pagal paprogramę „Gamta ir biologinė įvairovė“ įgyvendinamuose projektuose, susijusiuose su tinklo „Natura 2000“ teritorijų valdymu, atkūrimu ir stebėseną pagal direktyvas 92/43/EEB ir 2009/147/EB, atsižvelgiama į prioritetus, nustatytus gamtos ir biologinės įvairovės išsaugojimo srities nacionaliniuose bei regioniniuose planuose, strategijose ir politikoje, be kita ko, prioritetinių veiksnių programose, priimtose pagal Direktyvą 92/43/EEB.
4. Pagal techninės pagalbos projektus gebėjimų stiprinimo srityje, susijusius su valstybių narių institucijų veikla siekiant užtikrinti veiksmingesnį dalyvavimą programoje LIFE, remiama valstybių narių, kurių veiksmingo dalyvavimo lygis yra žemas, veikla, kad būtų gerinamos nacionalinių kontaktinių asmenų paslaugos visoje Sąjungoje ir gerinama bendra teikiamų pasiūlymų kokybė.
5. Dotacijomis gali būti finansuojama veikla, vykdoma ne valstybėje narėje ar su ja siejamoje užjūrio šalyje ar teritorijoje, jeigu projektu siekiama Sąjungos aplinkos ir klimato tikslų, o ta veikla yra reikalinga siekiant užtikrinti valstybėje narėje ar su ja siejamoje užjūrio šalyje ar teritorijoje vykdomų intervencinių priemonių veiksmingumą arba remti tarptautinius susitarimus, kurių šalis yra Sąjunga, teikiant įnašą į daugiašalių konferencijų organizavimą. Didžiausias įnašas, teikiamas pagal tarptautinius susitarimus daugiašalių konferencijų organizavimui, yra 3,5 mln. EUR per visą programos LIFE trukmę, nurodytą 1 straipsnyje, o tokios dotacijos neįskaitomos į 9 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje nurodytą žemutinę ribą.

6. Veiklos dotacijomis remiamas ne pelno subjektų, dalyvaujančių rengiant, įgyvendinant Sąjungos teisės aktus bei politiką ir užtikrinant jų vykdymą ir visų pirma veikiančių vykdant aplinkos arba klimato politikos veiksmus, įskaitant energetikos pertvarką, laikantis 3 straipsnyje nustatytų programos LIFE tikslų, veikimas.

12 straipsnis

Reikalavimus atitinkantys subjektai

1. Be Finansinio reglamento 197 straipsnyje nustatytų kriterijų, subjektams taikomi šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyti tinkamumo kriterijai.
2. Laikoma, kad reikalavimus atitinka šie subjektai:
  - a) teisės subjektai, įsisteigę bet kurioje iš šių šalių arba teritorijų:
    - i) valstybėje narėje arba su ja susijusioje užjūrio šalyje ar teritorijoje;
    - ii) programos LIFE asocijuotojoje trečiojoje valstybėje;
    - iii) kitose 18 straipsnyje nurodytoje daugiametėje darbo programoje išvardytose trečiosiose valstybėse, laikantis šio straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatytų sąlygų;
  - b) bet kuris teisės subjektas, įsteigtas pagal Sąjungos teisę, arba bet kuri tarptautinė organizacija.
3. Laikoma, kad fiziniai asmenys neatitinka reikalavimų.
4. Laikoma, kad trečiojoje valstybėje, kuri nėra asocijuotoji programos LIFE valstybė, įsisteigę teisės subjektai išimties tvarka atitinka dalyvavimo reikalavimus, jeigu to reikia tam tikro veiksmo, kuriuo siekiama užtikrinti Sąjungoje vykdomų intervencinių priemonių veiksmingumą, tikslams pasiekti.
5. Trečiojoje valstybėje, kuri nėra programos LIFE asocijuotoji valstybė, įsisteigę teisės subjektai iš esmės prisiima savo dalyvavimo išlaidas.

13 straipsnis

Tiesioginis skyrimas

Nedarant poveikio Finansinio reglamento 188 straipsniui, dotacijos šio reglamento I priede išvardytiems subjektams gali būti skiriamos neskelbiant kvietimo teikti pasiūlymus.

14 straipsnis

Skyrimo kriterijų apibrėžimas

Komisija nustato skyrimo kriterijus 18 straipsnyje nurodytoje daugiametėje darbo programoje ir kvietimuose teikti pasiūlymus, atsižvelgdama į šiuos principus:

- a) pagal programą LIFE finansuojami projektai turi atitikti Sąjungos interesus – jais turi būti svariai prisidedama prie to, kad būtų pasiekti 3 straipsnyje nustatyti bendrieji ir konkretūs programos LIFE tikslai, ir jie neturi kelti pavojaus tiems tikslams, taip pat, kai įmanoma, jais turi būti skatinami žalieji viešieji pirkimai;
- b) projektais turi būti užtikrinamas ekonominio efektyvumo principas ir jie turi būti techniškai bei finansiškai suderinti;
- c) pirmenybė turi būti teikiama projektams, kurių potencialas prisidėti prie to, kad būtų pasiekti 3 straipsnyje nustatyti tikslai, yra didžiausias;

- d) projektai, kuriais teikiama papildoma nauda ir skatinama 4 straipsnyje nurodytų paprogramių sinergija, vertinimo metu turėtų gauti papildomą balą;
- e) projektai, turintys didžiausią atkartojimo ir panaudojimo viešajame arba privačiajame sektoriuje arba didžiausių investicijų ar finansinių išteklių sutelkimo potencialą (skatinamasis potencialas), vertinimo metu turėtų gauti papildomą balą;
- f) turi būti užtikrintas standartinių veiksmų projektų rezultatų atkartojamumas;
- g) projektai, kurie grindžiami pagal programą LIFE, ankstesnes programas arba kitus Sąjungos fondus finansuotų kitų projektų rezultatais arba kuriais tokie rezultatai įgyvendinami didesniu mastu, vertinimo metu turėtų gauti papildomą balą;
- h) kai tikslinga, ypač daug dėmesio turi būti skiriama projektams geografinėse teritorijose, kuriose esama specifinių poreikių arba kurios yra pažeidžiamos, pavyzdžiui, teritorijose, kuriose kyla specifinių aplinkos uždavinių arba esama gamtinių kliūčių, tarpvalstybinėse teritorijose, didelės gamtinės vertės vietovėse ir atokiausiuose regionuose.

15 straipsnis

Tinkamos finansuoti išlaidos, susijusios su žemės pirkimu

Be Finansinio reglamento 186 straipsnyje nustatytų kriterijų, išlaidos, susijusios su žemės pirkimu, laikomos tinkamomis finansuoti, jeigu įvykdomos šios sąlygos:

- a) tokiu pirkimu prisidedama prie tinklo „Natura 2000“, įsteigto pagal Direktyvos 92/43/EEB 3 straipsnį, vientisumo padidinimo, išsaugojimo ir atkūrimo, be kita ko, gerinant tinklo jungtis – kuriant koridorius, jungiamąsias grandis arba kitus žaliosios infrastruktūros elementus;
- b) žemės įsigijimas yra vienintelis arba ekonomiškai efektyviausias būdas pasiekti norimą išsaugojimo rezultatą;
- c) įsigyta žemė paskiriama ilgalaikiam naudojimui, atitinkančiam konkrečius programos LIFE tikslus, ir
- d) atitinkama valstybė narė perdavimo ar kitokiu būdu užtikrina ilgalaikį tokios žemės paskyrimą gamtos išsaugojimo reikmėms.

16 straipsnis

Kaupiamasis ir alternatyvus finansavimas

1. Veiksmui, kuriam skirtas įnašas pagal kitą Sąjungos programą, gali būti skirtas ir programos LIFE įnašas, jeigu tais įnašais nedengiamos tos pačios išlaidos ir jeigu veiksmu siekiama 3 straipsnyje nustatytų aplinkos ar klimato tikslų, be to, juo nekeliama pavojaus nė vienam iš tų tikslų. Atitinkamam įnašui taikomos atitinkamoje Sąjungos programoje, iš kurios lėšų jis teikiamas veiksmui, nustatytos taisyklės. Kaupiamojo finansavimo suma turi neviršyti bendrų tinkamų finansuoti veiksmo išlaidų sumos. Skirtingų Sąjungos programų parama gali būti apskaičiuojama proporcingai, remiantis dokumentais, kuriais nustatomos paramos sąlygos.

2. Parama iš Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“ arba Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai laikantis atitinkamų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, „Europos socialiniam fondui +“, Sanglaudos fondui, Teisingos pertvarkos fondui, Europos jūrų reikalų, žuvininkystės ir akvakultūros fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir jų finansinės taisyklės bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondui, Vidaus saugumo fondui ir Sienuų valdymo ir vizų priemonės fondui taikytinos bendrosios nuostatos, nuostatų, bei atitinkamų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą

žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, nuostatų, gali būti skiriama veiksmams, kuriems suteiktas „Pažangumo ženklas“ pagal programą LIFE, nes jie atitinka visas šias sąlygas:

- a) jie buvo įvertinti programos LIFE kvietimo teikti pasiūlymus metu;
- b) jie atitinka minimalius to kvietimo teikti pasiūlymus kokybės reikalavimus;
- c) jie negali būti finansuojami pagal tą kvietimą teikti pasiūlymus dėl biudžeto apribojimų.

III SKYRIUS

Derinimo operacijos

17 straipsnis

Derinimo operacijos

Derinimo operacijos pagal programą LIFE vykdomos laikantis Reglamento (ES) 2021/523 ir Finansinio reglamento X antraštinės dalies, deramai atsižvelgiant į tvarumo ir skaidrumo reikalavimus.

IV SKYRIUS

Programavimas, stebėseną, ataskaitų teikimas ir vertinimas

18 straipsnis

Daugiametė darbo programa

1. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomos programos LIFE daugiametės darbo programos. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 22 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.
2. Atsižvelgiant į 3 straipsnyje nustatytus tikslus, kiekvienoje daugiametėje darbo programoje nurodoma ši informacija:
  - a) lėšos, paskirstytinos kiekvienos paprogramės poreikiams ir skirtingoms finansavimo rūšims, taip pat didžiausia bendra dotacijoms, kaip nurodyta 11 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose, skirtinų lėšų suma;
  - b) didžiausia bendra finansinėms priemonėms naudojant derinimo operacijas pagal programą LIFE skirta finansavimo suma, jei taikytina;
  - c) didžiausia bendra dotacijų, skirtinų I priede išvardytiems subjektams vadovaujantis 13 straipsniu, suma;
  - d) projektų temos arba specifiniai poreikiai, kuriems iš anksto paskirtas finansavimas, finansuojant 11 straipsnio 2 dalies c ir d punktuose nurodytus projektus;
  - e) strategijos ir planai, kurie įgyvendinami strateginiais integruotaisiais projektais, kuriems finansavimo gali būti prašoma teikiant 11 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytus projektus;
  - f) maksimalus projektų įgyvendinimo tinkamumo laikotarpis;
  - g) orientaciniai kvietimų teikti pasiūlymus tvarkaraščiai daugiametės darbo programos laikotarpiu;

- h) projektų pateikimo ir atrankos procedūros techninė metodika ir skyrimo kriterijai pagal 14 straipsnyje nurodytus elementus;
- i) nustatytos bendro finansavimo normos, kaip nurodyta 9 straipsnio 4 dalyje;
- j) didžiausios bendro finansavimo normos, taikytinos 11 straipsnio 2 dalies e punkte nurodytiems reikalavimus atitinkantiems veiksams;
- k) kai aktualu, išsamios taisyklės, reglamentuojančios kaupiamojo ir alternatyvaus finansavimo taikymą;
- l) nustatytas žemas veiksmingo dalyvavimo lygis ir tinkamos finansuoti veiklos, taip pat skyrimo kriterijai, taikytini techninės pagalbos projektams gebėjimų stiprinimo srityje, susijusiems su valstybių narių institucijų veikla siekiant užtikrinti veiksmingą dalyvavimą programoje LIFE.

3. Pirmosios daugiametės darbo programos galiojimo trukmė – ketveri metai, o antrosios daugiametės darbo programos galiojimo trukmė – treji metai.

4. Pagal daugiametės darbo programas Komisija skelbia kvietimus teikti pasiūlymus atitinkamos programos galiojimo laikotarpiu. Komisija užtikrina, kad nepanaudotos lėšos, skirtos konkrečiam kvietimui teikti pasiūlymus, būtų perskirstytos tos pačios srities skirtingų rūšių veiksams, nurodytiems 11 straipsnio 2 dalyje.

5. Komisija užtikrina, kad rengiant daugiametės darbo programas būtų konsultuojamasi su suinteresuotaisiais subjektais.

19 straipsnis

Stebėseną ir ataskaitų teikimas

1. Komisija pateikia programos LIFE įgyvendinimo pažangos, padarytos siekiant 3 straipsnyje nustatytų tikslų, ataskaitą, grindžiamą II priede nustatytais rodikliais.

2. Siekiant užtikrinti veiksmingą programos LIFE veiklos įgyvendinimo pažangos, padarytos siekiant jos tikslų, įvertinimą, Komisijai pagal 23 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas II priedas siekiant peržiūrėti arba papildyti rodiklius, kai tai laikoma reikalinga, be kita ko, siekiant juos suderinti su kitų Sąjungos programų atžvilgiu nustatytais rodikliais, ir kuriais šis reglamentas papildomas nuostatomis dėl stebėsenos ir vertinimo sistemos sukūrimo.

3. Komisijai pagal 23 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas pagal II priedą nustatant specialius kiekvienos paprogramės ir projekto rūšies rodiklius.

4. Komisija užtikrina, kad programos įgyvendinimo ir rezultatų stebėsenos duomenys būtų renkami veiksmingai, efektyviai ir laiku. Todėl, laikantis atitinkamų metodikų, Sąjungos lėšų gavėjams nustatomi proporcingi ataskaitų teikimo reikalavimai, kad visų atitinkamų konkrečių aplinkos ir klimato politikos tikslų atžvilgiu, įskaitant su „Natura 2000“ ir tam tikrų į atmosferą išmetamų teršalų, taip pat ir CO₂, išmetamu kiekiu susijusius tikslus, būtų galima rinkti bendrus projekto lygmens produkto ir poveikio rodiklius.

5. Komisija reguliariai stebi ir teikia ataskaitas, kaip integruojami klimato ir biologinės įvairovės tikslai, įskaitant išlaidų sumą. Atsižvelgiama į tai, kad programa LIFE veikia paklausos pagrindu, tačiau tikimasi, kad 61 % bendros programos LIFE skirtos sumos, kaip apibrėžta 5 straipsnyje, bus prisidėta prie to, kad ne mažiau kaip 30 % viso biudžeto būtų skirta išlaidoms, padedančioms siekti klimato srities tikslų. Šis indėlis stebimas Sąjungos klimato srities rodiklių sistemoje. Šiuo reglamentu prisidedama prie to, kad į Sąjungos politiką būtų integruoti biologinės įvairovės veiksmai ir būtų pasiektas bendras plataus užmojo tikslas: 2024 m. – 7,5 % metinių išlaidų pagal daugiametę finansinę programą, o 2026 m. ir 2027 m. – 10 % metinių išlaidų pagal daugiametę finansinę programą skirti biologinės įvairovės tikslams, kartu atsižvelgiant į esamus klimato ir biologinės įvairovės tikslų sutapimus.

Su biologine įvairove susijusios išlaidos turėtų būti stebimos laikantis veiksmingos, skaidrios ir išsamios metodikos, kurią turi nustatyti Komisija, bendradarbiaudama su Europos Parlamentu ir Taryba, kaip nurodyta 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstituciniame susitarime dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo, taip pat dėl naujų nuosavų išteklių, įskaitant veiksmų gaires dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo. Tie stebėjimo metodai taikomi siekiant kiekybiškai įvertinti įsipareigojimų asignavimus, kuriais tikimasi prisidėti atitinkamai prie klimato ir biologinės įvairovės tikslų per visą 2021–2027 m. daugiamečių finansinės programos galiojimo laikotarpį, duomenis pateikiant tinkamu suskirstymo lygmeniu. Išlaidos kasmet pateikiamos programos ataskaitoje. Apie programos LIFE indėlį siekiant Sąjungos klimato ir biologinės įvairovės tikslų reguliariai pranešama vertinimuose ir metinėje ataskaitoje.

6. Komisija vertina programos LIFE ir kitų ją papildančių Sąjungos programų, taip pat jos paprogramių sinergiją.

20 straipsnis

Vertinimas

1. Komisija atlieka šiame reglamente numatytus vertinimus laiku, kad jų rezultatus būtų galima panaudoti priimant sprendimus, deramai atsižvelgiant į suderinamumą, sinergiją, Sąjungos pridėtinę vertę ir ilgalaikį tvarumą, įvertindama Sąjungos klimato ir aplinkos prioritetus.

2. Komisija atlieka programos LIFE laikotarpio vidurio vertinimą, kai turima pakankamai informacijos apie jos įgyvendinimą, bet ne vėliau kaip praėjus 42 mėnesiams nuo programos LIFE įgyvendinimo pradžios, naudojantis pagal II priedą nustatytais rodikliais.

Vertinimą sudaro bent:

- a) kokybiniai ir kiekybiniai programos LIFE įgyvendinimo aspektai;
- b) išteklių naudojimo efektyvumas;
- c) visų priemonių tikslų įgyvendinimo laipsnis, nurodant, jei įmanoma, rezultatus ir poveikį;
- d) faktinis ar numatomas projektų sėkmingumas pritraukiant kitas Sąjungos lėšas, visų pirma atsižvelgiant į didesnio suderinamumo su kitomis Sąjungos finansinėmis priemonėmis naudą;
- e) mastas, kuriuo užtikrinta tikslų tarpusavio sinergija, ir programos LIFE papildomumas kitų atitinkamų Sąjungos programų atžvilgiu;
- f) programa LIFE kuriama Sąjungos pridėtinė vertė ir jos ilgalaikis poveikis, siekiant priimti sprendimus dėl priemonių atnaujinimo, pakeitimo ar sustabdymo;
- g) suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo mastas;
- h) programos LIFE prisidėjimo prie direktyvose 92/43/EEB ir 2009/147/EB išvardytų buveinių ir rūšių išsaugojimo būklės kiekybinė ir kokybinė analizė;
- i) geografinės aprėpties visoje Sąjungoje, kaip nurodyta 9 straipsnio 5 dalyje, analizė ir, jei tokia aprėptis nepasiekta, pagrindinių to priežasčių analizė.

3. Baigiant įgyvendinti programą LIFE, bet ne vėliau kaip praėjus ketveriems metams po 1 straipsnio antroje pastraipoje nurodyto laikotarpio pabaigos, Komisija atlieka galutinį programos LIFE vertinimą.
4. Vertinimų išvadas ir savo pastabas Komisija pateikia Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui, o vertinimų rezultatus paskelbia viešai.

V SKYRIUS

Pereinamojo laikotarpio ir baigiamosios nuostatos

21 straipsnis

Informavimas, komunikacija ir viešinimas

1. Sąjungos lėšų gavėjai nurodo tų lėšų kilmę ir užtikrina Sąjungos finansavimo matomumą (visų pirma viešindami veiksmus ir jų rezultatus), teikdami nuoseklią, veiksmingą ir proporcingą tikslinę informaciją įvairiai auditorijai, įskaitant žiniasklaidą ir visuomenę. Šiuo tikslu lėšų gavėjai turi naudoti programos LIFE logotipą, pavaizduotą III priede. Ant visų ilgalaikio vartojimo prekių, igytų vykdam programą LIFE, turi būti pavaizduotas programos LIFE logotipas, išskyrus Komisijos nurodytus atvejus. Jeigu programos LIFE logotipo panaudojimas neįmanomas, programa LIFE turi būti paminėta vykdam visą komunikacijos veiklą, įskaitant standus strateginėse viešai matomose vietose.
2. Komisija vykdo informavimo ir komunikacijos veiksmus, susijusius su programa LIFE, su remiantis programa LIFE vykdytais veiksmais ir su gautais rezultatais. Programai LIFE skirtais finansiniais ištekliais taip pat prisidedama prie institucinio informavimo apie Sąjungos politinius prioritetus tiek, kiek tie prioritetai yra susiję su 3 straipsnyje nurodytais tikslais.

22 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda programos LIFE komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.
3. Jei komitetas nuomonės nepateikia, Komisija įgyvendinimo akto projekto nepriima ir taikoma Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnio 4 dalies trečia pastraipa.
4. Kasmet Komisija praneša komitetui apie programos LIFE bendrą paprogramių įgyvendinimo pažangą ir apie konkrečius veiksmus pagal programą LIFE, *inter alia*, derinimo operacijas, įgyvendintas naudojant iš programos LIFE skirtus biudžeto išteklius.

23 straipsnis

Igaliojimų delegavimas

1. Igaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.
2. 19 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodyti igaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami iki 2028 m. gruodžio 31 d.
3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 19 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytus deleguotuosius igaliojimus. Sprendimu dėl igaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti igaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.

5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal 19 straipsnio 2 ir 3 dalis priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

24 straipsnis

Panaikinimas

Reglamentas (ES) Nr. 1293/2013 nuo 2021 m. sausio 1 d. panaikinamas.

25 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Šiuo reglamentu nedaroma poveikio pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 614/2007 ⁽³⁸⁾ ir Reglamentą (ES) Nr. 1293/2013 pradėtų veiksmų tęsimui ar jų pakeitimui, ir tie reglamentai toliau taikomi tiems veiksams tol, kol jie užbaigiami.
2. Programos LIFE finansinio paketo lėšomis taip pat gali būti dengiamos techninės ir administracinės paramos išlaidos, būtinos siekiant užtikrinti perėjimą nuo priemonių, priimtų pagal reglamentus (EB) Nr. 614/2007 ir (ES) Nr. 1293/2013, prie programos LIFE.
3. Prireikus asignavimai gali būti įtraukti į Sąjungos biudžetą po 2027 m., siekiant padengti 5 straipsnio 5 dalyje numatytas išlaidas, kad būtų galima valdyti iki 2027 m. gruodžio 31 d. nebaigtus vykdyti veiksmus.
4. Grįžtamosios lėšos iš finansinių priemonių, nustatytų pagal Reglamentą (ES) Nr. 1293/2013, gali būti investuojamos į finansines priemones, nustatytas pagal Reglamentą (ES) 2021/523.
5. Asignavimai, atitinkantys asignuotąsias pajamas, gautas susigražinus nepagrįstai išmokėtas sumas pagal Reglamentą (EB) Nr. 614/2007 arba (ES) Nr. 1293/2013, naudojamos pagal Finansinio reglamento 21 straipsnį programai LIFE finansuoti.

26 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dieną.

Šis reglamentas taikomas nuo 2021 m. sausio 1 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2021 m. balandžio 29 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

D.M. SASSOLI

Tarybos vardu

Pirmininkas

A.P. ZACARIAS

⁽³⁸⁾ 2007 m. gegužės 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 614/2007 dėl aplinkos finansinio instrumento (LIFE+) (OL L 149, 2007 6 9, p. 1).

*I PRIEDAS***SUBJEKTAI, KURIEMS DOTACIJOS GALI BŪTI SKIRIAMOS NESKELBIANT KVIETIMO TEIKTI PASIŪLYMUS**

1. Europos Sąjungos aplinkos apsaugos teisės aktų įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo tinklas (IMPEL);
  2. Europos aplinkos klausimų prokurorų tinklas (ENPE);
  3. Europos Sąjungos aplinkos klausimų teisėjų forumas (EUFJE).
-

II PRIEDAS

RODIKLIAI

1. Produkto rodikliai

- 1.1. Projektų, kuriais kuriami, demonstruojami ir skatinami naujoviški būdai bei požiūriai, skaičius.
- 1.2. Projektų, kuriuos vykdant taikoma gamtos ir biologinės įvairovės srities geriausia praktika, skaičius.
- 1.3. Projektų, skirtų atitinkamiems Sąjungos teisės aktams ir politikai plėtoti, įgyvendinti, vykdyti jų stebėseną ar užtikrinti jų vykdymą, skaičius.
- 1.4. Projektų, kuriais gerinamas valdymas didinant viešųjų ir privačiųjų subjektų gebėjimus ir įtraukiant pilietinę visuomenę, skaičius.
- 1.5. Projektų, įskaitant strateginius integruotuosius ir strateginius gamtos projektus, kuriais įgyvendinami:
  - pagrindiniai planai arba strategijos,
  - veiksmų programos, kuriomis integruojamas „Gamtos ir biologinės įvairovės“ aspektas, skaičius.

2. Rezultato rodikliai

- 2.1. Grynieji pokyčiai aplinkos ir klimato srityse, nustatomi susumavus projekto lygmens rodiklius, kurie nurodomi kvietimuose teikti pasiūlymus pagal šias paprogrames:
    - „Gamta ir biologinė įvairovė“,
    - „Žiedinė ekonomika ir gyvenimo kokybė“, kuri apima bent šiuos elementus:
      - oro kokybė,
      - dirvožemis,
      - vanduo,
      - atliekos,
      - cheminės medžiagos,
      - triukšmas,
      - išteklių naudojimas ir efektyvumas,
    - „Klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie jos“,
    - „Perėjimas prie švarios energijos“.
  - 2.2. Bendra investicijų, kurias paskatina padaryti įgyvendinami projektai arba gautas finansavimas, suma (mln. EUR).
  - 2.3. Organizacijų, dalyvaujančių įgyvendinant projektus arba gaunančių veiklos dotacijas, skaičius.
  - 2.4. Projektų, turinčių skatinamąjį poveikį, juntamą pasibaigus projektui, dalis.
-

III PRIEDAS

PROGRAMOS LIFE LOGOTIPAS
